

דף מקורות - פרשת כי תבוא – עליונות ישראלית

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור לטו' אלול תשע"ז

א. דברים כו' - את ד' האמרת היום להיות לך לאלוקים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו. וד' האמירך היום להיות לו לעם סגלה.. ולשמר כל מצותיו. ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיותך עם קדש לד' אלוקיך כאשר דבר. דברים כח' – והיה אם שמוע תשמע בקול ד' אלוקיך לשמר לעשות את כל מצותיו.. ונתנך ד' אלוקיך עליון על כל גויי הארץ.. וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך.. ונתנך ד' לראש ולא לזנב.. רמב"ן - וטעם לראש ולא לזנב ביאורו, לראש לכל העמים ולא לזנב לאחד מכל הגוים, כי יתכן שיהיה לראש על עמים רבים וזנב לעם אחד נכבד ממנו..

ב. ריקאנטי - ונתנך ד' עליון בסוד ירכיבהו על במותי ארץ. ישעיהו נח' - אז תתענג על ד' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ד' דבר. אבן עזרא - על גבהי הארץ והיא ארץ ישראל.

ג. רמב"ם פ"ד מלכים ה"ד - לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח, לא כדי שישלטו על כל העולם, ולא כדי שירדו בעו"ם, ולא כדי שינשאו אותם העמים, ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח, אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה, ולא יהיה להם נוגש ומבטל, כדי שיזכו לחיי העולם הבא, כמו שביארנו בהלכות תשובה.

ד. תהלים מז' - כל העמים תקעו כף הריעו לאלוקים בקול רנה. כי ד' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ. ידבר עמים תחתיו ולאמים תחת רגליו. יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה. עלה אלוקים בתרועה ד' בקול שופר. זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו. כי מלך כל הארץ אלוקים זמרו משכיל. מלך אלוקים על גוים אלוקים ישב על כסא קדשו. נדיבי עמים נאספו עם אלוקי אברהם כי לאלוקים מגני ארץ מאד נעלה. אבן עזרא – עלה. על ארון שנגזז שיעלה ויראה. ואחרים אמרו הטעם כי השם ישם העמים תחתיו ועת שנריע עליהם בחוצרות וקול שופר השם יעלה ממנו על כן קראו עליון. רד"ק - וכן היו אומרים, ויהי בנסוע הארון וגו' קומה ה' (במדבר י, לה).

ה. הכתב והקבלה - ונתנך ה"א עליון. כולל בזה כל הברכות שיזכיר אח"ז בפרט, אשר כלם מהנהגה העליונה הנסית והנפלאה המיוחדת לישראל, והעמים מהנהגה הטבעית. בראשית יד' – ומלכי צדק.. ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לא-ל עליון קנה שמים וארץ. וברוך א-ל עליון אשר מגן צריך בידך.. נדרים לב' - אמר רבי זכריה משום רבי ישמעאל ביקש הקב"ה להוציא כהונה משם.. כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום הוציאה מאברהם.. אמר לו אברהם וכי מקדימין ברכת עבד לברכת קונו?.. והוא כהן לא-ל עליון, הוא כהן - ואין זרעו כהן. ריקאנטי - ..כשמושך מן הבינה נקרא א-ל עליון, וזהו א-ל עליון גומל חסדים טובים, לפי שהתשובה ממציא הדברים במשך החסד קראו גומל חסדים..

ו. במדבר כג' – ד' אלוקיו עימו ותרועת מלך בו. תרגום יונתן – ויבבות מלכא משיחא, מייבבא ביניהון. אונקלוס – ושכינת מלכהון ביניהון. רש"י - לשון חבה ורעות.. ר' בחיי – מלשון רעיא, והיא הכלה שבשיר השירים.

ז. אוה"ק א' חכמת הקודש סד' – אם תרצה בן אדם, הסתכל באור השכינה בכל היקום, הסתכל בעדן החיים השמימיים, איך הם מתפלשים בכל פנה זזית שבחיים הרוחניים והחמריים.. עלה למעלה עלה.. יש לך כנפי רוח..

ח. קובץ ב' רסא' - הרצון מורה יותר על הרוצה, ממה שהמעשה מורה על העושה, והוא הדין שכל מחשבה מורה יותר על החושב, מכל מה שתורה כל פעולה על פועלה. ומתוך כך הצדיקים משכילי האמת אינם מסתפקים בכל הסתכלות שבעולמים כולם, עד שהם חודרים לתוך ההסתכלות האצילית, ומשם הם שואבים את החיים העצמיים שלהם ושל כל היש, לקלוט על ידי תכונה זו את הדביקות היותר רוממה של אור ד' העליון על כל, ולאשתאבא בגופא דמלכא..

ט. קובץ ו' רסד' – רק במחשבות עליונות, חפשיות, טהורות וקדושות, מנצחים את הרע. לשוא יעמלו בונים לנצח את הרשעה, והם עמה בתחתית המחשכים, ששם הוא מקור שרשה, ארץ מכורתה, ומקום הרת גבורת רשעתה. לעלות אל על צריכים, לעסוק בתורה דלעילא, להופיע תמיד באוצר מחשבות חיות ורעננות ממקור הקודש. להודע אל כל חכמי לב, טהורי רוח, בכל דור ודור, בכל עם ולשון. לזרות הלאה את המשטמות ואת הנרגנות. אז יבקע כשחר אור ד' עליון על הנשמה, והחיים יופיעו באור אלקותם, ברוח ד' חונן הדעת, הרוצה בתשובה, אדון השלום והברכה.

י. מאמרי הראי"ה 5 - ..באה הנצרות ותעש בקיעים באומה. מחוללה.. הזרמתו הנפשית היתה גדולה, אבל לא נמלט מהחסרון האילי, שהוא תגברת ההזרמה הנפשית מבלעדי החנוך המוסרי והלמודי, וכ"כ נמסר לזרמת הנפשיות שלו ומסר לתוכה את הדבקים בו, עד אשר אבדו את התכונה הישראלית ונתנכרו מעשיהם ורוחם למקור מחצבתם.

יא. ישראל ותחיתו כב' - ההשכלה הנשאבת ממקור רוח הקדש היא תמיד מתאימה עם אותה ההפריה המפליאה שבטבעיות הנתוח ההלכותי, שהוא הוא התוכן הממלא את לבן של ישראל: הגבורה האיתנה, המושלת על החיים ומתוה להם את ארחם ואת צביונם, יחד עם אותה הטבעיות שבתוך ההשכלה הרזית העליונה הזאת, הנובעת ממקור החופש הישראלי. מההתגלות המוחלטה של נשמת ישראל נובע גם כן המעין החי והמפרה של הגות כבוד אין קץ ואהבה בלתי גבולית לישראל.. באותם

הפלגים, ששפעות החיים, המעשיים והעיוניים הללו, זורמות ביחד במרוץ עזיז ואדיר, שם רז החיים לישראל גנוז, שם סוד האמונה והבטחה העליונה מונח, ומשם ישראל עושה חיל לנצח כל אויביו ולקום לחיים חדשים בצמיחת קרן ישועה. הגבורה הלאומית, דקדוקי מצות בהשתלהבות של אהבה מקורית, הערצתה של האומה וכבודה, חיוב נצחונה ובטחון רוממותה להיות עליון על כל גויי הארץ במובן של עליונות אמתית, מוסרית, רוחנית, אידיאלית, הדורה ובריאה, רוויה שובע של שלום, של ברכת החיים ושפעת היצירה והבנין - כל אלה כטל יזלו בהחשפת המבוע של המחשבה הישראלית המורשתית, מסרתה של חכמת ישראל המותאמה למסרתה האמונית הגלויה ביסודי האמונה ותורת המעשה.